

VIHREÄ LIPPU –KRITEERIT

Toimintaan ja sertifikaatin myöntämiselle

Vihreä lippu on kestävän kehityksen ohjelma ja ympäristösertifikaatti päiväkodeille, kouluille, oppilaitoksille sekä lasten ja nuorten vapaa-ajantoimijoille. Näitä toimijoita kutsutaan kriteereissä yhteisellä nimellä *toimintayksikkö*. Toimintayksikön toimintaa koskevaa toimintakautta, lukuvuotta tai toimintavuotta kutsutaan kriteereissä yhteisellä nimellä *toimintavuosi*.

Vihreä lippu -ohjelman avulla edistetään kestävää elämäntapaa**. Vihreä lippu innostaa lapset ja nuoret oppimaan kestävän tulevaisuuden tietoja ja taitoja tekojen kautta. Lapset ja nuoret kehittävät toimintayksikkönsä arkea ja toimintakulttuuria kestävämmäksi teema kerrallaan, yhdessä opettajien ja kasvattajien kanssa.

Vihreä lippu -sertifikaatti ja -liputusoikeus myönnetään toimintayksikölle alla olevien kriteerien perusteella. Sertifikaatti ja liputusoikeus ovat voimassa kaksi vuotta kerrallaan. Viiden myönnetyn sertifikaatin jälkeen toimintayksikkö siirtyy Vihreän lipun Kestävälle tasolle*.

1. Raamit

1.1 Vihreän lipun projektimuotoinen toiminta

- alkaa elo- tai tammikuussa
- kestää **yksi tai kaksi** toimintavuotta kerrallaan

1.2 Vihreä lippu -toiminnalle tehdään määräaikoihin mennessä

- toimintasuunnitelma
- loppuraportti

1.3 Vihreä lippu -toiminta on koko toimintayksikön yhteinen asia:

- koko toimintayksikköä koskevaa toimintaa on vähintään **kuusi** kertaa toimintavuodessa
- koko toimintayksikön lapsista ja nuorista vähintään **70 %** osallistuu toimintaan arkipäivän toimijoina ja/tai tapahtumien osanottajina

1.4 Vihreä lippu -toiminta on kirjattuna toimintayksikön

- yksikkökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan päiväkodeissa
- vuosisuunnitelmaan kouluissa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajantoimijoilla

1.5 Vihreä lippu -toiminnasta tiedotetaan

- koko toimintayksikölle
- lasten ja nuorten perheille sekä ulospäin

1.6 Vihreä lippu -toimintaa eli toimintayksikön ympäristötyötä suunnittelee, toimeenpanee, arvioi ja kehittää toimintayksikön ympäristöraati.

2. Ympäristöraati

2.1 Raadin jäsenistä lapsia ja nuoria on

- päiväkodeissa ja vapaa-ajantoimijoilla vähintään **puolet**
- kouluissa ja oppilaitoksissa vähintään **kaksi kolmasosaa**

- 2.2 Raati kokoontuu vähintään **kahdeksan** kertaa toimintavuodessa.
- 2.3 Raati innostaa ja kannustaa Vihreä lippu –toimintaan koko toimintayksikön.
- 2.4 Raatitoiminta on oppijälhtöistä.

3. Teema

- 3.1 Raati valitsee Vihreä lippu -projektille teeman.
- 3.2 Teema sisältää ympäristökuormituksen vähentämisen näkökulman.
- 3.3 Teeman valinnan yhteydessä toteutetaan johdantotehtävä.
- 3.4 Teemaa käsitellään monipuolisesti kaikessa toiminnassa ja eri oppiaineissa.
- 3.5 Viiteen ensimmäiseen projektiin valitaan Vihreä lippu -ohjelman tarjoama teema.

4. Kehityskohteiden kartoittaminen

- 4.1 Raati tekee projektin
 - alussa alkukartoituksen, joka sisältää vähintään **kolme** erityyppistä asiaa valitun teeman alkukartoituslistalta.
 - lopussa loppukartoituksen, joka sisältää vähintään **yhden** alkukartoituksessa kartoitetun asian.
- 4.2 Kartoituksilla mitataan ja arvioidaan toimintayksikön ja siellä toimivien henkilöiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia.

5. Tavoitteet ja toimenpiteet

- 5.1 Alkukartoituksen pohjalta valittuun teemaan liittyen raati
 - tunnistaa toimintayksikön kehityskohteet
 - asettaa tavoitteet
 - määrittelee toimenpiteet
- 5.2 Toimenpiteiksi valitaan teeman Vaikuttavimmat ympäristöteot -listalta vähintään **kolme** erityyppistä tekoa, jotka sisältävät kestävän elämäntavan tietojen ja taitojen oppimista sekä ympäristökuormituksen vähentämisen näkökulman.
- 5.3 Raati seuraa ja arvioi
 - asetettujen tavoitteiden saavuttamisen etenemistä
 - valittujen toimenpiteiden sopivuutta ja tarvittaessa muuttaa niitä

6. Vihreä lippu -tavat

- 6.1 Toimintayksikkö laatii tai päivittää konkreettiset Vihreä lippu –tavat yhdessä ja sitoutuu noudattamaan niitä.
- 6.2 Vihreä lippu -tavoilla toimintayksikön lapset, nuoret ja aikuiset pyrkivät vähentämään aiheuttamaansa ympäristökuormitusta.
- 6.3 Vihreä lippu -tavat ovat kaikkien nähtävillä yhteisissä tiloissa.

*Kestävä taso

Toimintayksikkö siirtyy Vihreän lipun Kestävän tasolle, kun seuraavat ehdot täyttyvät:

- Toimintayksiköllä on **viisi** hyväksyttyä Vihreä lippu -projektia.
- Kaikissa viidessä projektissa on ohjelman tarjoama teema (vesi, energia, jätteiden vähentäminen, kestävä kulutus, yhteinen maapallo, lähiympäristö, terve elämä, ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus)
- Viidestä projektista vähintään kolmessa on eri teema.
- Eri teemoista omaksutut ympäristömyönteiset toimintatavat eli Vihreä lippu -tavat ovat jääneet toimintayksikön pysyviksi käytännöiksi.
- Toimintayksikkö jatkaa Vihreä lippu -toimintaa yllä olevien kriteereiden mukaisesti.

Kestävän tasolla olevalle toimintayksikölle suositellaan mentorina toimimista uusille Vihreä lippu -toimijoille. Mentoroinnin voi toteuttaa parhaaksi katsomallaan tavalla, esimerkiksi 1–2 vuosittaisen vierailun avulla.

Kestävällä tasolla oleva toimintayksikkö voi valita projektin teemaksi muun kuin ohjelman tarjoaman teeman.

* * Kestävä elämäntapa

“Varhaiskasvatus perustuu elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä ihmisarvon loukkaamattomuuteen. -- Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kehittää tunnetaitojaan ja esteettistä ajatteluaan. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan ja noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita niin, että sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen ulottuvuus huomioidaan. Varhaiskasvatus luo perustaa ekososiaaliselle sivistykselle niin, että ihminen ymmärtää ekologisen kestävyuden olevan edellytys sosiaaliselle kestävyydelle ja ihmisoikeuksien toteutumiselle.”

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

“Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.”

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

“Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamis perustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.”

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019